

BIOMECHANIKA UCHA LUDZKIEGO

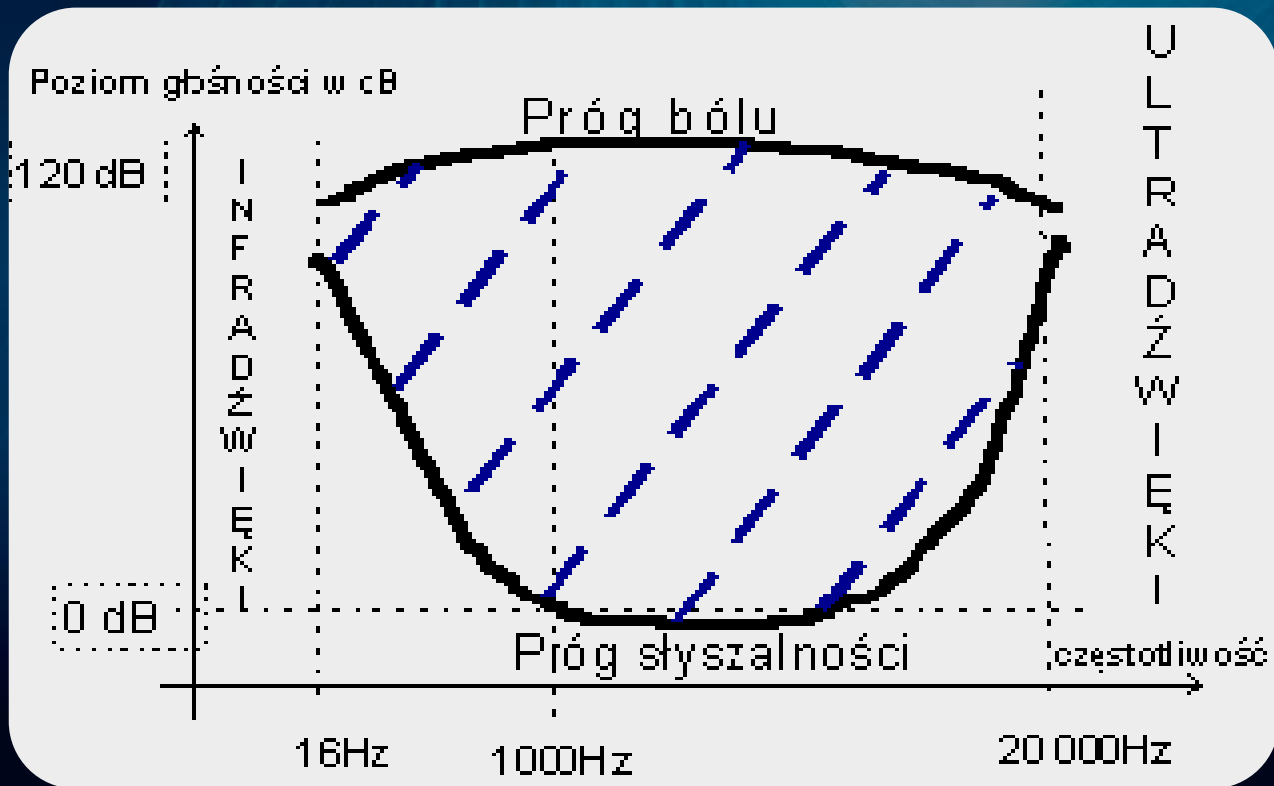
PLAN PREZENTACJI

- Co słyszemy ?
- Dlaczego słyszemy ?
- Jak oceniamy słuch ?
- Co zrobić gdy nie słyszemy ?
  - ✓ rodzaje niedosłuchu
  - ✓ metody leczenia

Co słyszymy?

- Infradźwięki $< 20\text{Hz}$ (słonie)
- Ultradźwięki $> 20\ 000\text{Hz}$ (delfiny, nietoperze)

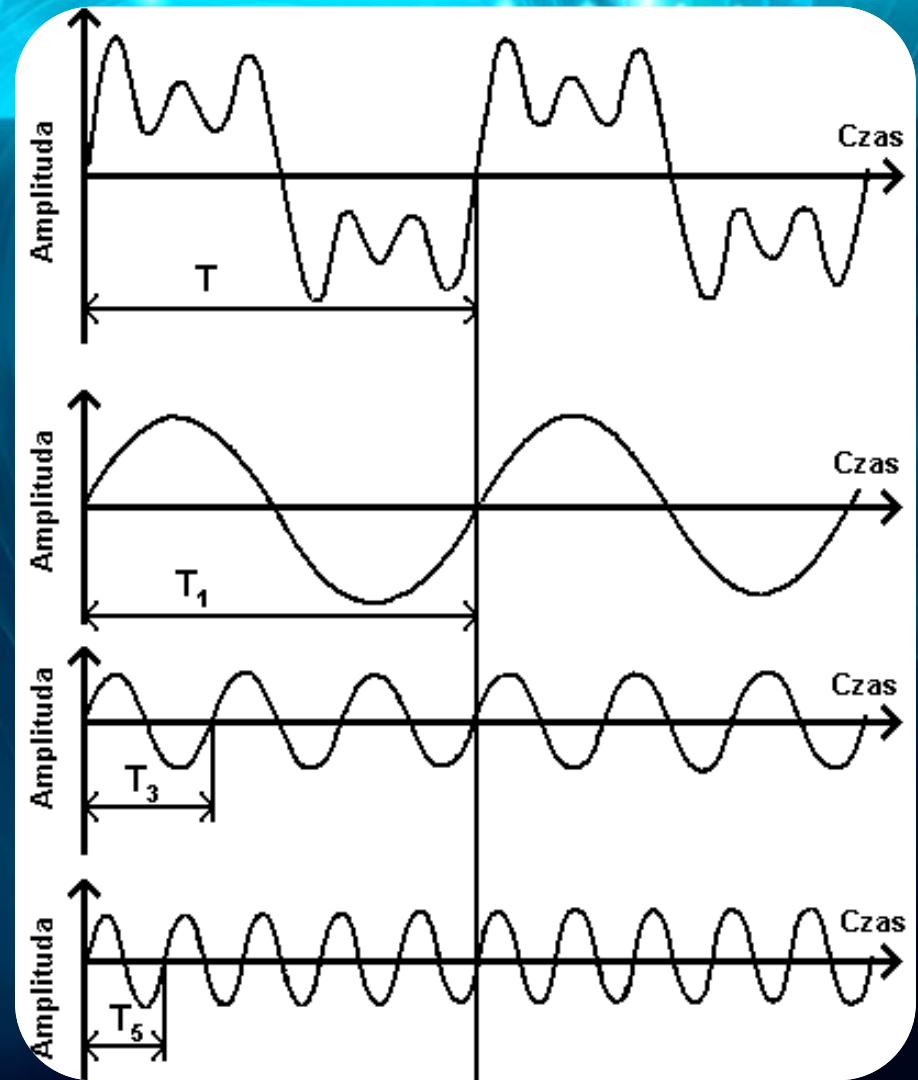

Co słyszymy?

Muzyka, Szum

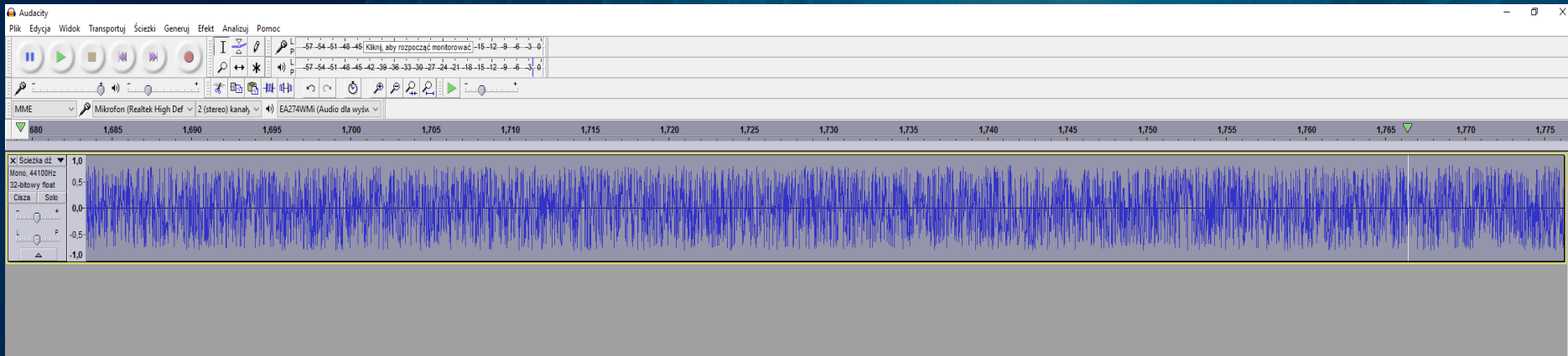
- 12kHz – do 63 lat
- 15kHz – do 38 lat
- 16kHz – do 30 lat
- 17kHz – do 19 lat
- 18kHz – do 15 lat
- 19kHz – do 11 lat

TEST

Co słyszymy?

- Analiza fali akustycznej (w dziedzinie czasu)
- Analiza widma (w dziedzinie częstotliwości)

[Jak wygląda fala dźwiękowa - oscyloskop](#)

Co słyszymy?

- Barwa dźwięku (subiektywna cecha dźwięku odczuwana słuchem i odróżniająca od siebie dźwięki o tej samej głośności i wysokości (wytwarzane przez różne źródła)
- Wysokość dźwięku (częstotliwość) – efekt DOPPLERA
- Natężenie dźwięku

2 - krotny wzrost natężenia oznacza wzrost poziomu głośności o ok. 3 dB

10 - krotny wzrost natężenia daje wzrost poziomu głośności o 10 dB

100 - krotny wzrost natężenia daje wzrost poziomu głośności o 20 dB

1000 - krotny wzrost natężenia daje wzrost poziomu głośności o 30 dB

itd...

Dlaczego słyszymy?

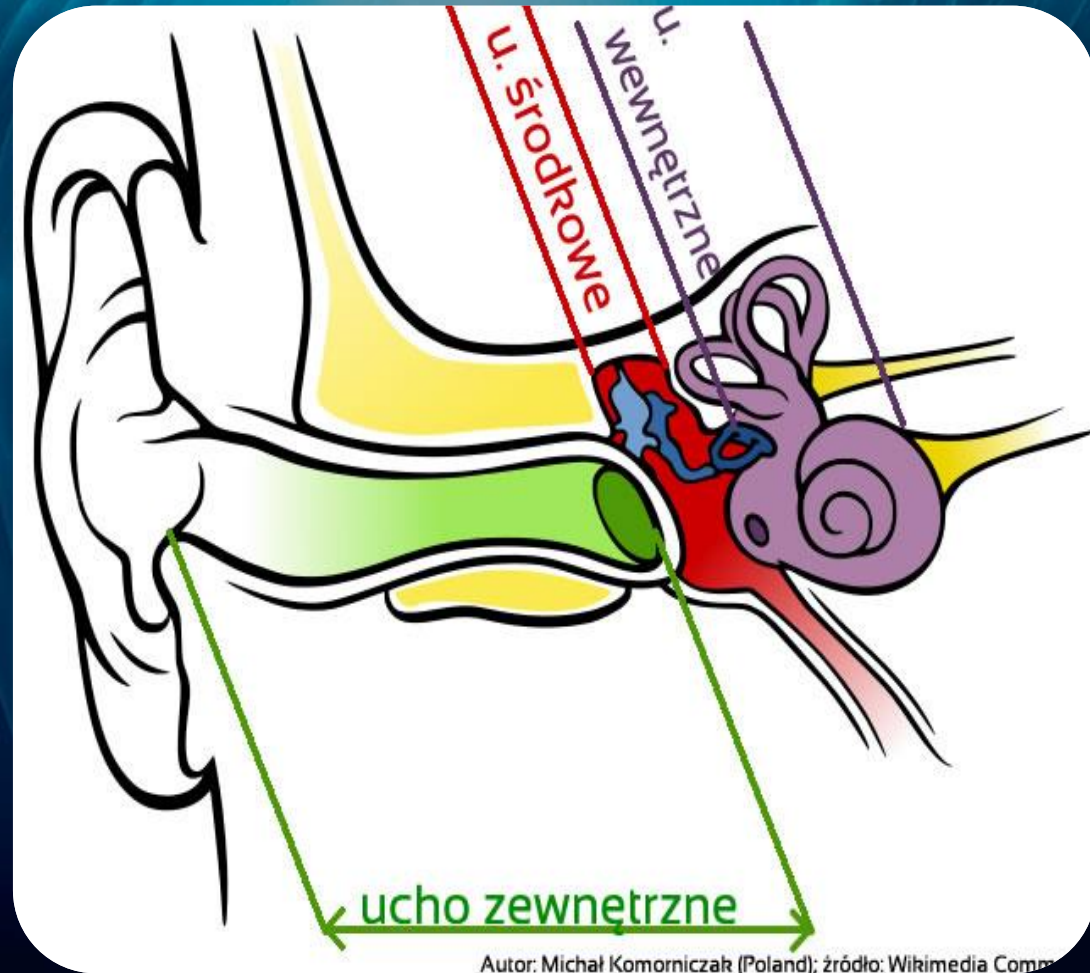
- To narząd słuchu występujący tylko u kręgowców.
- Odbiera fale dźwiękowe, przekształca je w drgania mechaniczne, a te w impulsy nerwowe.

Podział ucha

Ucho składa się z trzech części.

- UCHO ZEWNĘTRZNE
- UCHO ŚRODKOWE
- UCHO WEWNĘTRZNE

Autor: Michał Komorniczak (Poland); źródło: Wikimedia Commons

Kosteczki słuchowe:

Strzemiączko

Kowadełko

Młoteczek

Kanał półkolisty

Nerw przedsionkowy

Nerw ślimakowy

Przewód słuchowy wewnętrzny

Ślimak

Trąbka słuchowa (Eustachiusza)

Błona bębenkowa

małżowina uszna

przewód słuchowy zewnętrzny

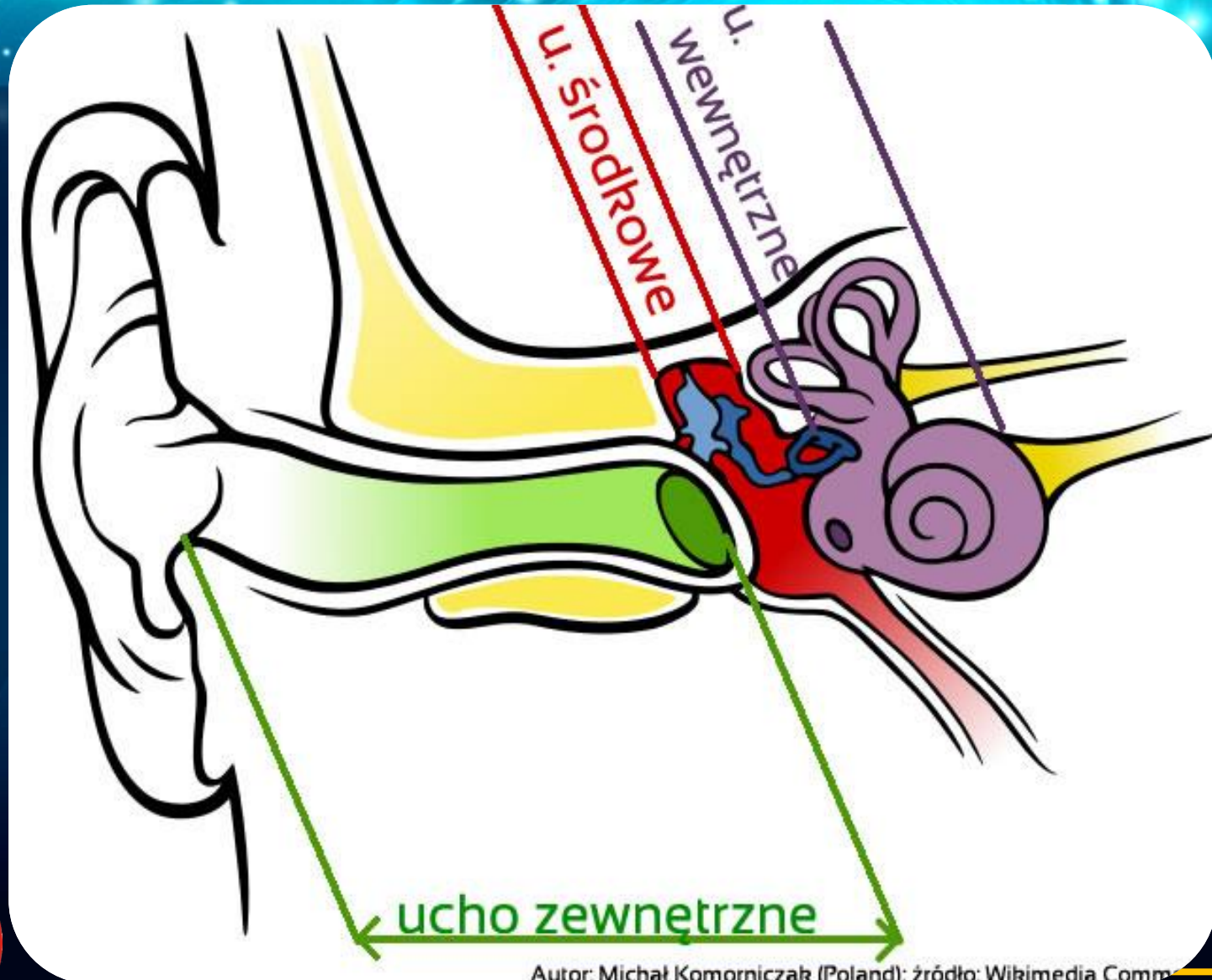
Ucho środkowe

Ucho zewnętrzne

- Kos
  - Młote
  - Kowa
  - Strze
  - Trą
- Małżowina uszna
  - Kanał słuchowy
  - Ślimak

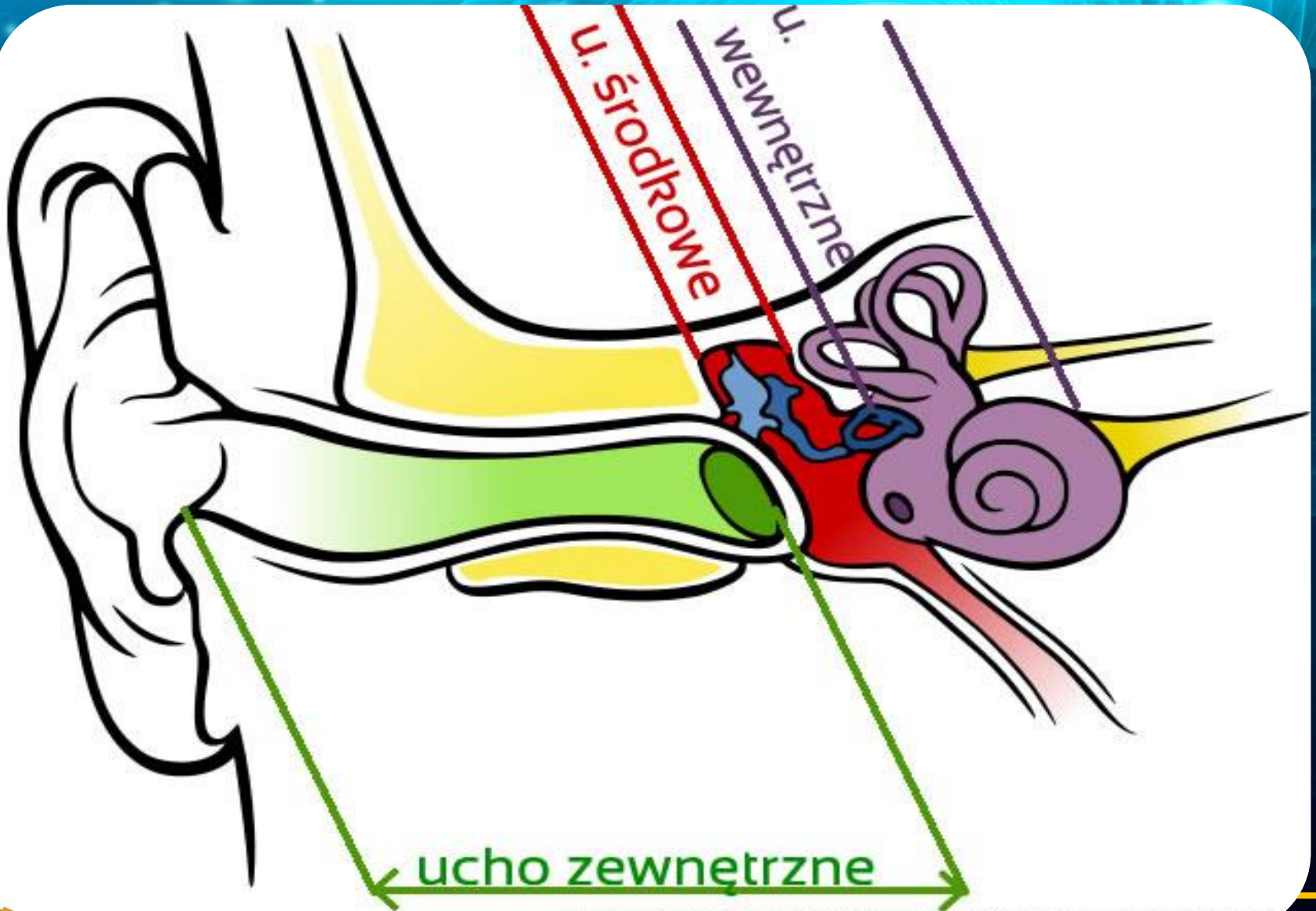
Ucho środkowe

Autor: Michał Komorniczak (Poland); źródło: Wikimedia Commons

Ucho wewnętrzne

Autor: Michał Komorniczak (Poland); źródło: Wikimedia Commons

Ucho wewnętrzne

Ucho wewnętrzne to również:

- **Okienko owalne** - błona stykająca się bezpośrednio ze strzemiączkiem, ułatwiająca przejście drgań z ucha środkowego do wnętrza ślimaka.
- **Okienko okrągłe** – błona nie stykająca się z zewnątrz z żadną z kostek, ale również mogąca przekazywać (nie wzmacnione) drgania do wnętrza ślimaka.

Ucho wewnętrzne

Choć ucho kojarzy nam się prawidłowo ze zmysłem słuchu, podstawową jego funkcją jest udział w utrzymywaniu RÓWNOWAGI ciała.

W woreczku i łagiewce błędnika znajdują się wapienne ziarenka – STATOLITY, które naciskają na komórki receptorowe wyściełające te części ucha wewnętrznego.

Różne pozycje ciała sprawiają, że ziarenka te naciskają coraz to inne komórki receptorowe, co wywołuje ich pobudzenie i wyzwolenie impulsu nerwowego przewodzonego do mózgu.

Dzięki temu człowiek odczuwa swoją pozycję w stosunku do podłoża.

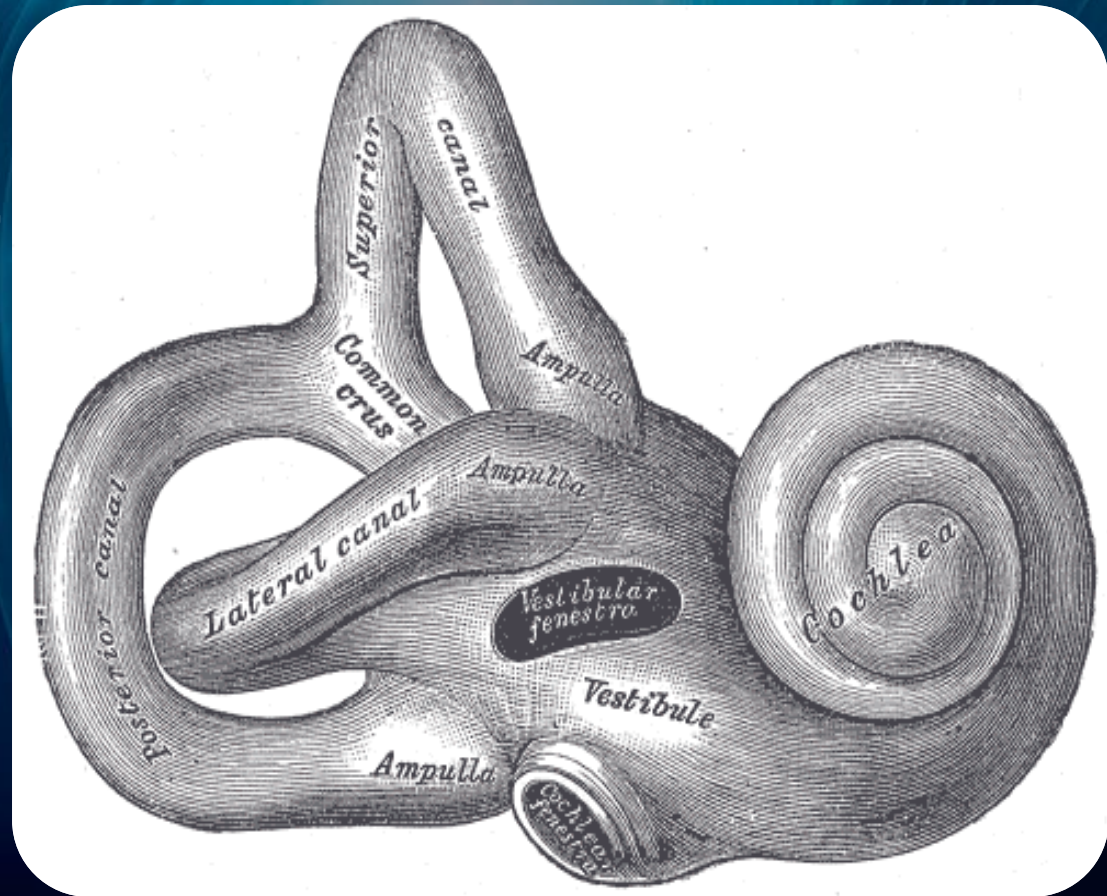
Kanały półkoliste

- Wraz ze zmianą pozycji ciała w przewodach półkolistych przemieszcza się płyn i zmienia położenie wypustek komórek zmysłowych.
- Odkształcenie inicjuje impuls nerwowy na powierzchni komórek zmysłowych.
- Ułożenie kanałów w trzech prostopadłych do siebie płaszczyzn sprawia, że ruch ciała (głównie głowy) w dowolnym kierunku powoduje ruch płynu w co najmniej jednym z trzech przewodów.

Ślimak

- Ślimak w uchu wewnętrznym jest spiralnie skręconą rurką, która ma kształt muszli ślimaka.
- Kanały ślimaka są wyścielone przez komórki zmysłowe zaopatrzone w liczne WYPUSTKI CYTOPLAZMATYCZNE

Ślimak

- Ślimak składa się z trzech zbiegających się u szczytu ślimaka kanałów, pomiędzy którymi znajduje się cienka błona.
- Dwa spośród nich – przewód przedsionkowy i przewód bębenkowy – połączone są na szczycie ślimaka i wypełnione **perylimfą**.
- Kanał środkowy, zwany przewodem ślimakowym wypełniony jest **endolimfą**, w której zatopiony jest właściwy narząd słuchu – tak zwany **narząd Cortiego** (lub narząd spiralny).

Narząd Cortiego

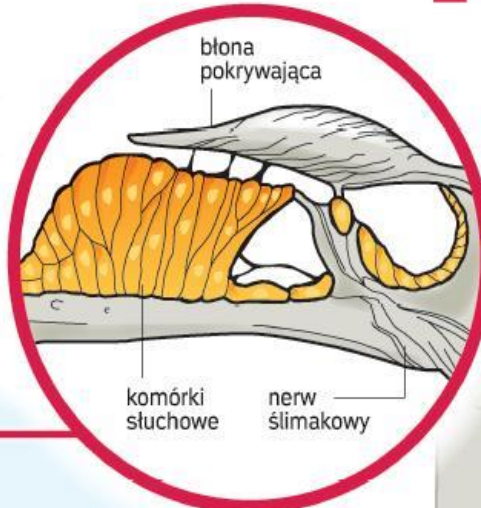
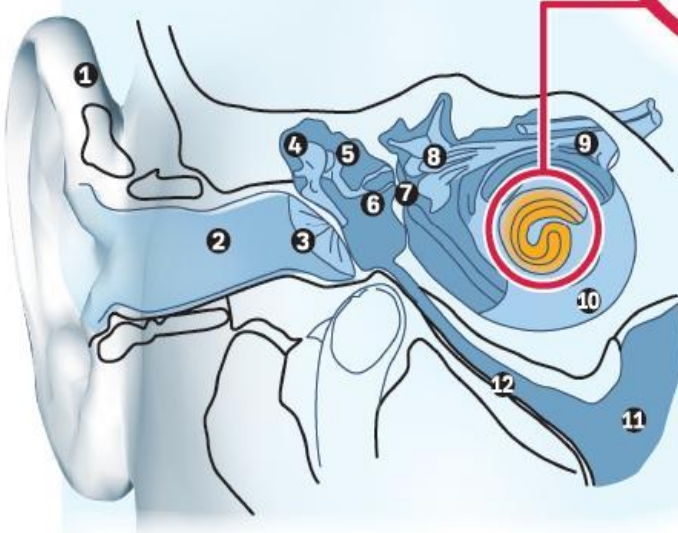
Zbudowany jest z około 24 000 orzęsionych komórek nabłonkowych ułożonych rzędami wzdłuż zwiniętego kanału ślimaka.

Każda komórka wyposażona jest w włosowaty wyrostek, który dochodzi do światła kanału ślimakowego.

Przekrój ucha

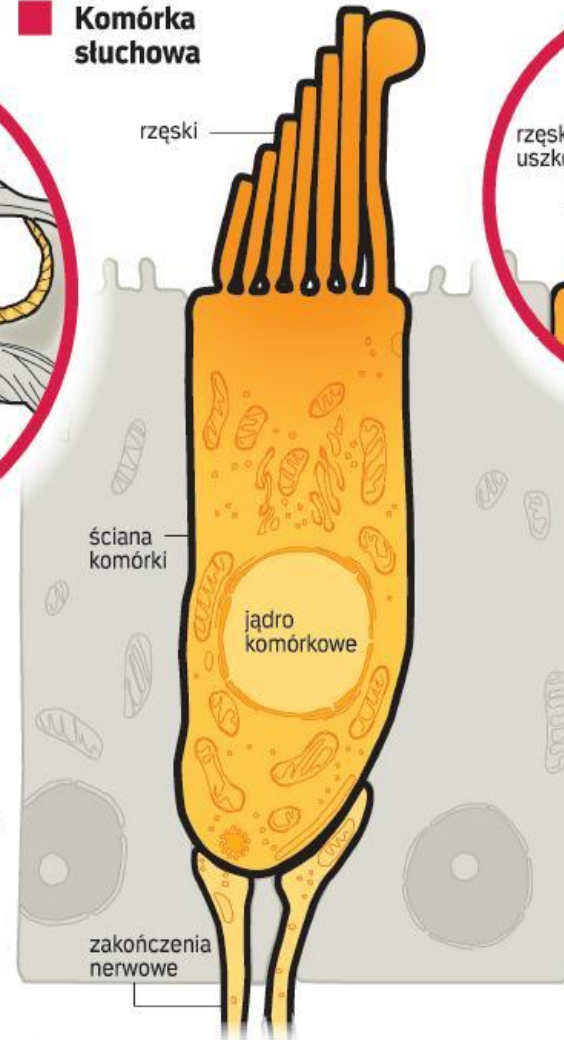
1. małżowina	7. przedsionek
2. przewód słuchowy	8. kanały półkoliste
3. błona bębenkowa	9. nerw statyczno-słuchowy
4. młoteczek	10. ślimak
5. kowadełko	11. gardło
6. strzemiączko	12. trąbka słuchowa

Narząd Cortiego

Znajduje się w ślimaku i jest wyposażony w liczne komórki słuchowe pośredniczące w zamianie ruchów płynu wywołanych falami akustycznymi w impulsy nerwowe. To właśnie uszkodzenie komórek słuchowych powoduje utratę słuchu

Komórka słuchowa

Uszkodzenie rzęsek

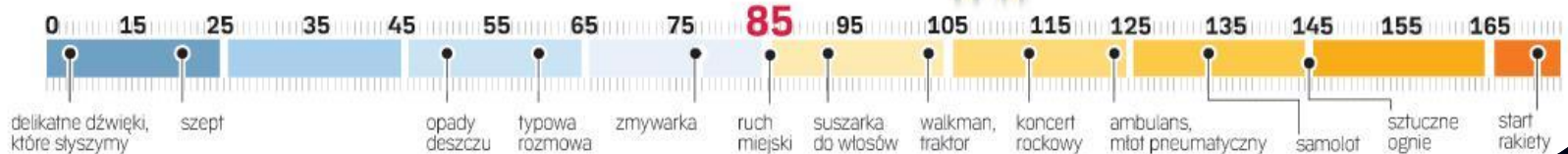
Palenie i otyłość pogarszają krążenie krwi, co szkodzi uchu wewnętrznemu: rzęski obumierają, jeśli otrzymują zbyt mało tlenu wraz z krwią

Zniszczenie rzęsek jest przyczyną

90 proc.

przypadków utraty słuchu

Skala słyszalności dźwięków w decybelach

Proces słyszenia

- U kręgowców lądowych narząd słuchu przetwarza fale dźwiękowe w falę ciśnienia w płynie wewnątrz ślimaka.
- Fala dźwiękowa przechodzi **przez przewód słuchowy zewnętrzny**, wprawiając w drgania **błonę bębenkową**, położoną na granicy pomiędzy uchem zewnętrznym a środkowym.
- W uchu środkowym drgania przenoszone są za pomocą trzech małych kosteczek: **młoteczka, kowadełka i strzemiączka**.

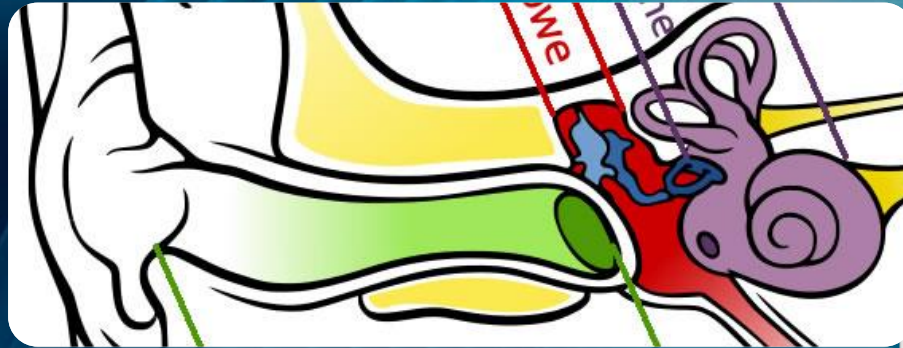

Proces słyszenia

- Strzemiączko kontaktuje się z **okienkiem owalnym**. Ten system kosteczek słuchowych przenosi drgania błony bębenkowej na płyn wypełniający **kanał przedsionkowy** i przestrzeń wewnątrz **ślimaka**.
- Fala ciśnienia uciska błonę oddzielającą trzy kanały ślimaka, jest przenoszona do kanału bębenkowego i powoduje, że błona okienka owalnego staje się na przemian wklęsła i wypukła.
- Powoduje to, że **narząd Cortiego** ociera się o błonę – bodziec ten inicjuje przewodzenie **impulsów nerwowych** w dendrytach neuronów u podstawy każdej komórki rzęsatej.

Proces słyszenia

Fala dźwiękowa dociera do małżowiny usznej i przewodu słuchowego

Drga błona bębenkowa i kosteczki słuchowe (wzmocnienie dźwięku)

Drga płyn w ślimaku

Wypustki komórek zmysłowych są poruszane - co wywołuje impuls nerwowy

Impulsy nerwowe są przewodzone do mózgu za pomocą nerwu słuchowego

W ośrodku słuchu w korze mózgowej powstaje wrażenie słyszenia

A jak to jest w praktyce ???

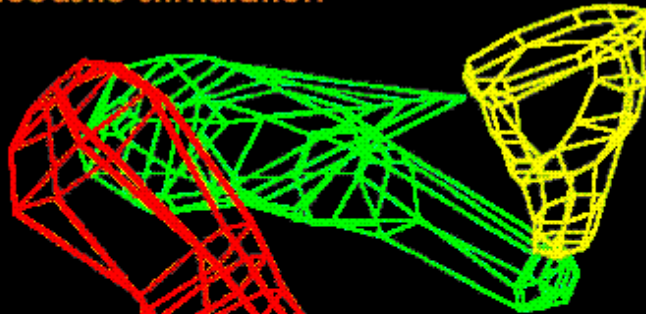

Kosteczki słuchowe

Ruchy kosteczek słuchowych

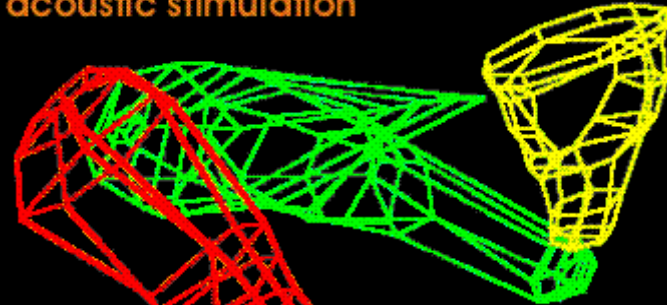
acoustic stimulation

100 Hz

Institute of
Communication Acoustics
Ruhr-University Bochum
Germany

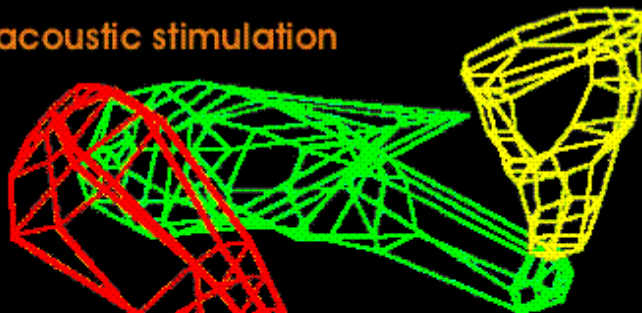
acoustic stimulation

1000 Hz

Institute of
Communication Acoustics
Ruhr-University Bochum
Germany

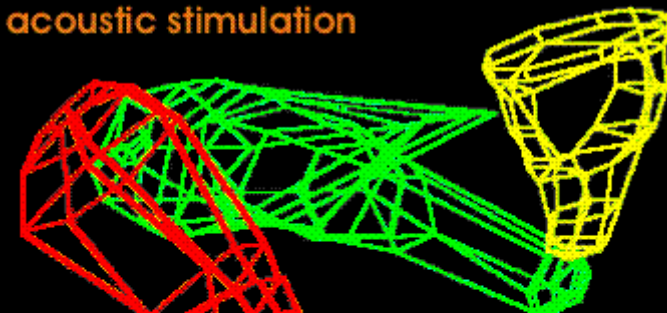
acoustic stimulation

5000 Hz

Institute of
Communication Acoustics
Ruhr-University Bochum
Germany

acoustic stimulation

10000 Hz

Institute of
Communication Acoustics
Ruhr-University Bochum
Germany

Ocena słuchu

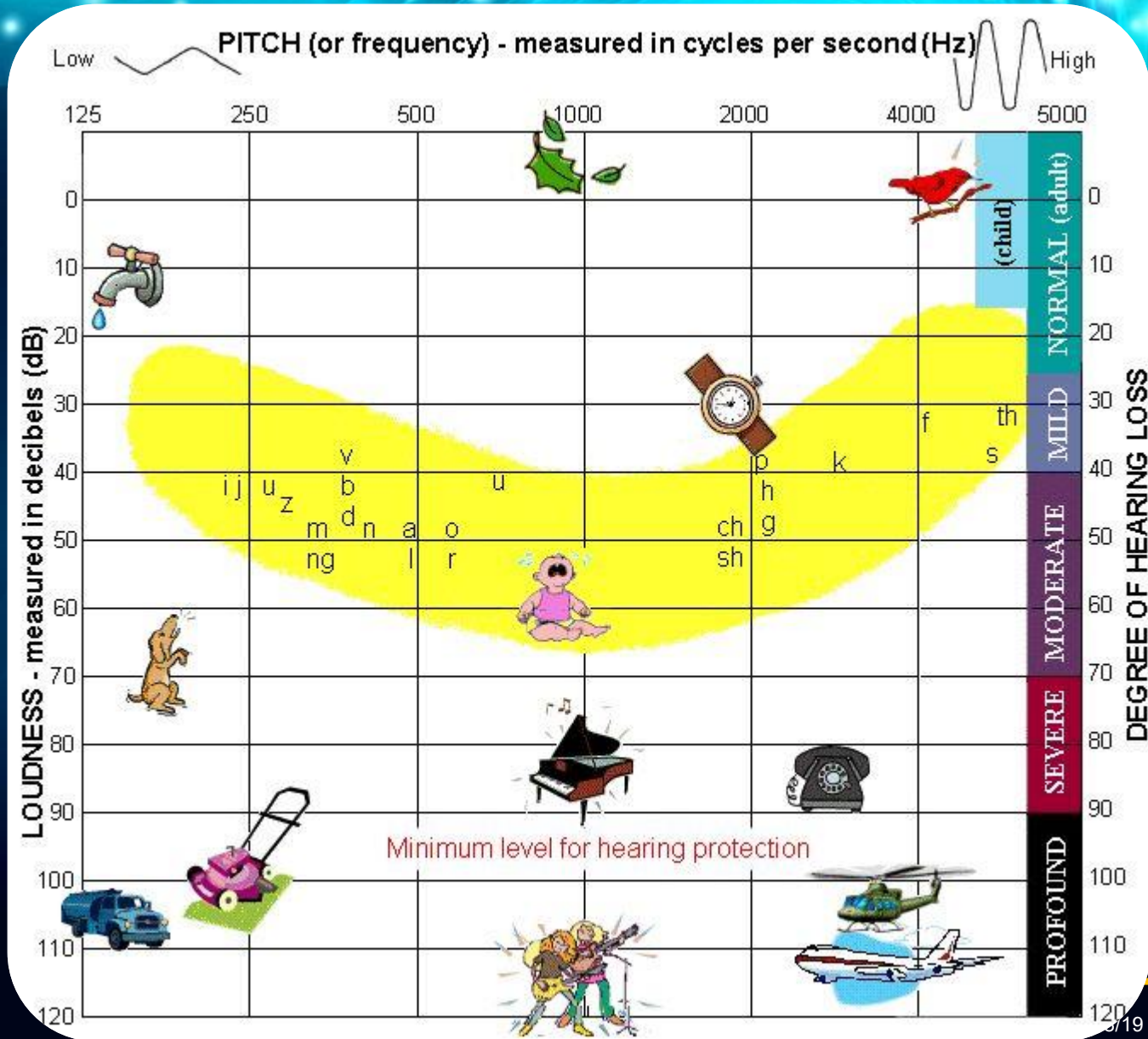
Audiometria i Audiogram

Wynikiem audiometrii tonalnej jest krzywa progu słyszenia dla przewodnictwa powietrznego i kostnego w skali częstotliwości, czyli tak zwany audiogram. Audiogram jest to graficzne przedstawienie zdolności słyszenia. W trakcie testu słuchu sprawdza się go dla różnych zakresów częstotliwości i natężenia dźwięku.

Ocena słuchu

Dlaczego nie słyszymy

➤ **Utrata słuchu: odbiorcza**

- Uszkodzenie ślimaka lub nerwu słuchowego. Dźwięk jest doprowadzany do ucha wewnętrznego, natomiast jest nieprawidłowo przekształcany na impulsy nerwowe.

Pierwsze oznaki: złe rozumienie mowy

Przyczyny:

- hałas
- choroby ucha wewnętrznego
- nagła głuchota
- starzenie się narządu słuchu

Dlaczego nie słyszymy

➤ **Utrata słuchu: przewodzeniowa**

- Zaburzone zostaje przenoszenie dźwięków od małżowiny usznej, przez ucho środkowe, do ucha wewnętrznego.

Pierwsze oznaki: osoba słyszy wszystko znacznie ciszej

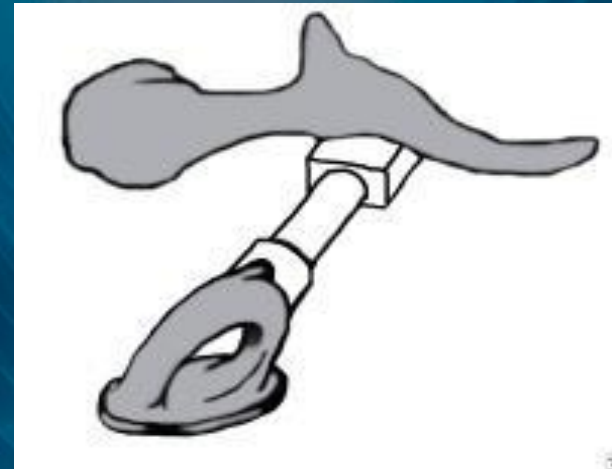
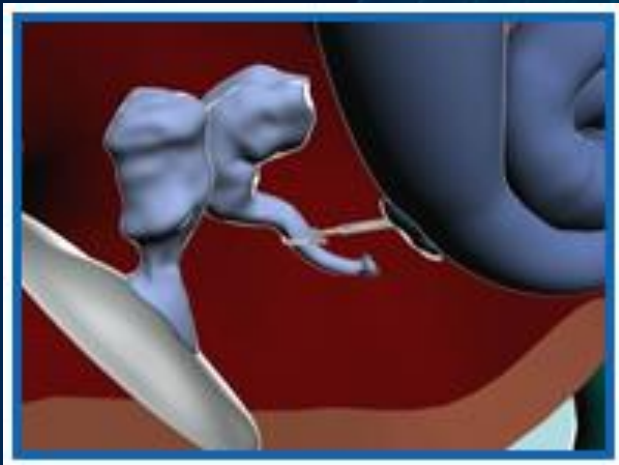
Przyczyny:

- czop woskowy
- choroby ucha zewnętrznego
- deformacje przewodów słuchowych
- choroby ucha środkowego
- uszkodzenie błony bębenkowej

Dlaczego nie słyszymy

- Utrata słuchu odbiorcza - uszkodzenia ucha wewnętrznego
- Utrata słuchu przewodzeniowa – Uszk. ucha środkowego

Co wtedy zrobić?

Co wtedy zrobić ?

➤ Odbiorcza utrata słuchu – implant ślimakowy

zaawansowane urządzenie elektroniczne, wszczepiane podczas operacji chirurgicznej osobom z obustronną głuchotą lub obustronnym głębokim niedosłuchem zmysłowo-nerwowym

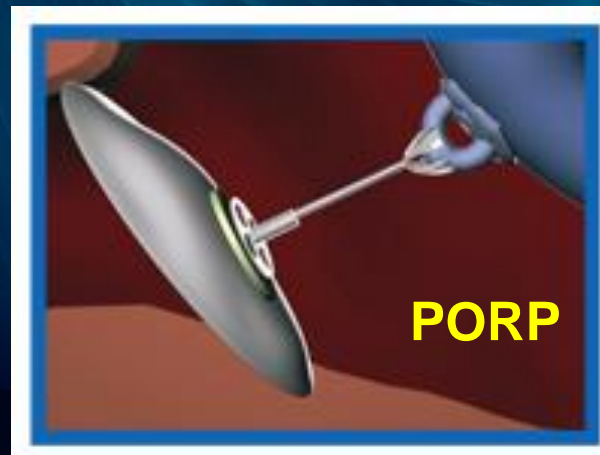
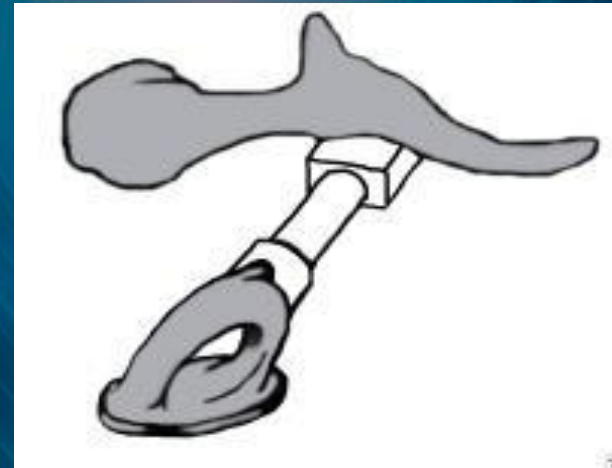
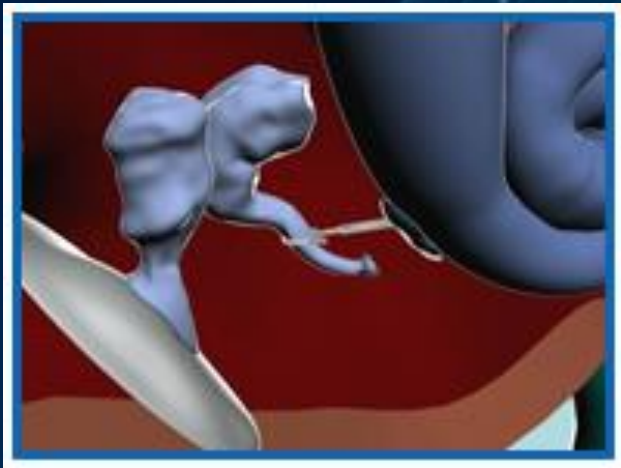
Jak działa implant

???

Protezy ucha środkowego

- Utrata słuchu przewodzeniowa – uszk. ucha środkowego

Protezy ucha środkowego

- Utrata słuchu przewodzeniowa – uszk. ucha środkowego

Implant BAHA

Wykorzystuje przewodnictwo kostne i omija łańcuch kosteczek słuchowych

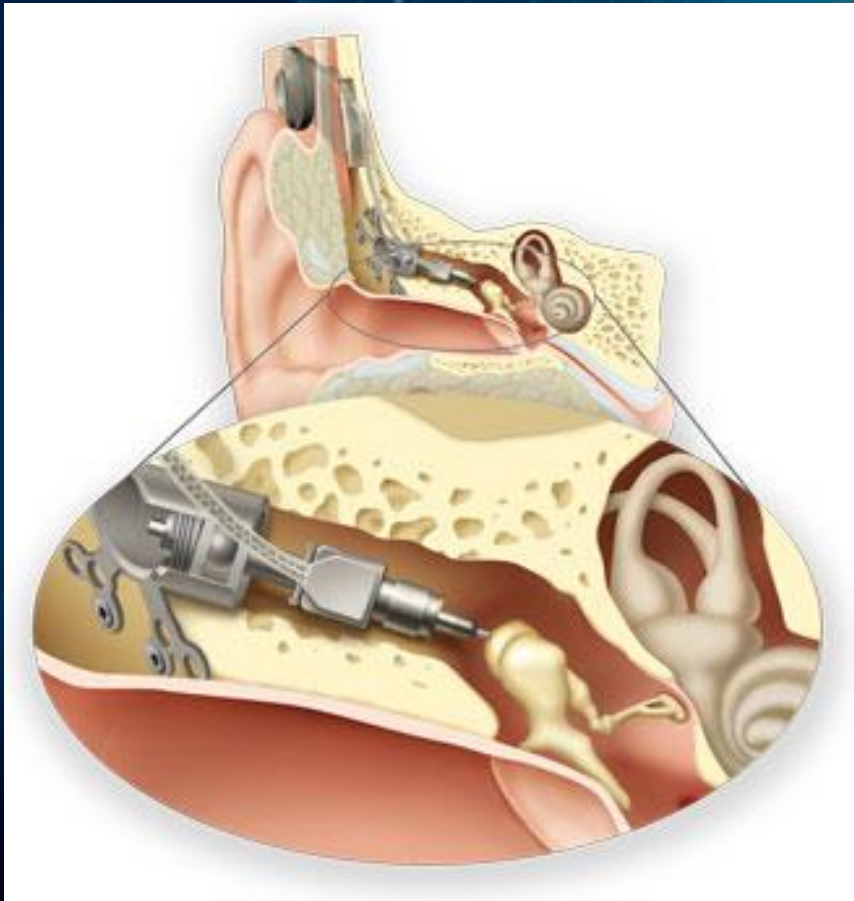

Działanie   Przykład

Implant ucha środkowego

- Przewodzeniowa utrata słuchu – implant ucha środkowego

Prof. Henryk Skarżyński
[Kajetany](#)

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ !!!

Biomechanika ucha ludzkiego

POLITECHNIKA LUBELSKA
Katedra Mechaniki Stosowanej
dr inż. Kamil Jonak
dr hab. inż. Rafał Rusinek, prof. PL

Projekt „Politechnika Lubelska - Regionalna Inicjatywa Doskonałości”
- finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Ministerstwo
Nauki
i Szkolnictwa
Wyższego

